

HĽA, TERAZ...

2. list Korinským 6, 1 – 10:

“¹ Ako spolupracovníci vás napomíname, aby ste Božiu milosť neprijímali nadarmo. ² Ved’ hovorí: V príhodnom čase som ťa vypočul a v deň spásy som ti pomohol. Hľa, teraz je príhodný čas, hľa, teraz je deň spásy! ³ Nikomu ničím nespôsobujeme pohoršenie, aby táto služba nebola zhanobená, ⁴ ale vo všetkom sa odporúčame ako Boží služobníci: vo veľkej trpezlivosti, v súženiach, v nedostatkoch, v úzkostiach, ⁵ v ranách, vo väzeniach, v nepokojoch, v námahách, v bdeniach, v pôstoch, ⁶ v čistote, v poznaní, v zhovievavosti, v добрôte, v Duchu Svätom, v nepokrytekej láske, ⁷ v slove pravdy, v Božej moci; so zbraňami spravodlivosti v pravej i ľavej ruke, ⁸ v sláve i potupe, v povesti dobrej i zlej; akoby zvodcovia, a predsa pravdiví, ⁹ ako neznámi, a predsa dobre známi, ako umierajúci a, hľa, žijeme, ako trestaní, a predsa nie sme vydaní smrti, ¹⁰ ako neustále zarmucovaní, no predsa sa radujeme, ako chudobní, a predsa mnohých obohacujeme, ako tí, čo nič nemajú, a predsa majú všetko.”

Viete, že priemerný súčasný človek si skontroluje telefón 96-krát denne? Presne raz za desať minút. Nie preto, že čaká niečo dôležité. Dôvodov je viacero – nuda, FOMO (Fear of Missing Out), alebo jednoducho závislosť na konzumácii notifikácií ... Všimnite si jedno – je to dosť užitočný nástroj na to, aby odviezol našu pozornosť niekam inam. Aby sa naše myšlienky zatúlali a nám na tvári ostane len prázdny výraz v očiach. Niekedy nevieme byť tam, kde práve sme. Naviac nevieme byť skutočne prítomní. Nedokážeme naplno vnímať a prežívať to oné “tu a teraz”.

Takže možno záludná otázka – dokážeme to dnes – tu a teraz, keď tu sedíme bez telefónov, sústredení, na službách Božích? Neujde predsa len naša myseľ niekam inam? Možno do pochybností a obáv o budúcnosť? Možno do starostí ohľadne seminárov, zapísaných predmetov, dodržania termínov, vyplnenia ďalšieho formuláru v AISe alebo hoci len do plánu na víkend? Je pomerne jednoduché nechať sa pohltiť – všeličím. Viac, ako inokedy vnímame, že čím viac tým častejšie zápas o našu pozornosť vyhráva to, čo je ľahšie, čo nás nezaťažuje, nenúti myslieť

alebo cítiť sa neprijemne. Aké príjemné je – len konzumovať, nechať sa niesť na módnnej vlne reelsov, reklám a influencerov....

A ak nám ako gong nezaznela dostatočne minulá streda – Popolcová streda, začiatok pôstu, tak sa znovu o to dnes pokúša apoštol Pavol. Počúvajte napomenutie, milí Boží služobníci, vážení Boží spolupracovníci! Vyvarujte sa toho, aby ste Božiu milosť prijímali len tak – hala-bala – nadarmo! A pozrite sa na to teraz. Venujte tejto závažnej otázke pozornosť hneď. Nie neskôr, nie keď vám to bude vyhovovať viac, keď sa budete cítiť pripravení, keď bude lepšie počasie alebo budete mať viac chuti a energie. Teraz – až dvakrát teraz. Ako keby mal Pavol obavu, že to jednoducho prepočujeme a pritom je to také dôležité!

Pavol vyberá pre korintských kresťanov, ale aj pre nás, verš z Deutero-Izaiáša. Je súčasťou textu o obnove zmluvy, o Bohu, ktorý hovorí svojmu ľudu v exile: *neodišiel som, som tu, počujem ťa, príhodný čas prišiel. Kairos* — nie je chronologický čas, čas hodín a kalendárov, ale čas naplnenia, čas rozhodnutia, čas, keď sa niečo zlomové

deje. Je to čas, ktorý nesie v sebe váhu večnosti.

Sme na teologickej fakulte. O Bohu veľa hovoríme, čítame, píšeme, diskutujeme, skúšame. A predsa — alebo práve preto — nám reálne dnes znie Pavlovo napomenutie: *Božiu milosť neprijímajte nadarmo*. Teológia môže byť živá. Môže ale byť aj predmetom štúdia, vecou akademického záujmu, ktorá zostane kdesi vonku — mimo nás samých — môže sa stať objektom, predmetom skúmania, ale stratí dynamickú moc života. Pavol nás teda varuje pred vážnym nebezpečenstvom – nesmiete minúť to, čo deje tu a teraz.

I. Spolupracovníci — nie poslucháči

Pavol sa obracia na korintský zbor slovom, ktoré je prekvapivé: *spolupracovníci*. To sú tí, čo spolu pôsobia, spolu pracujú.

Ak sme Boží spolupracovníci - nepracujeme pre Boha – ako zamestnanci, ani namiesto Boha – ako otroci — pracujeme spolu s ním. Všimnite si – Boh nie je pasívny, ale aktívny. Je ten, ktorý koná. My sa

spolupodielame na Jeho práci - sme spolupracovníci.

A nie, nie sme hlavní hrdinovia Božieho príbehu.

Je tu ale aj niečo ďalšie, čo sa môžeme od Pavla naučiť. Pavol hovorí *napomíname vás*. Nehovorí „vám odkazujem“, nie „vám prikazujem.“ Slovo napomenúť nesie v sebe značný pastorálny podtón – vyjadruje starosť, obavu, ale aj možnosť pohnúť sa ďalej, vyriešiť problém. A ešte – Pavol sa nespolieha na váhu svojej osobnosti, nehovorí sám za seba, ale hovorí a koná ako súčasť spoločenstva viery, ako súčasť spoločenstva, ktoré nestojí a nepadá len na ľudskej autorite, lebo jeho hlavou je sám Ježiš Kristus. Apoštolská autorita Pavla sa tu prejavuje nie hierarchicky, ale bratsky. A zdôrazňuje to hlavné: spoločenstvo v milosti nie je ani individualistická, ani čisto vertikálna záležitosť. Je komunitná, horizontálna. Sme v tom všetci spolu.

My všetci, ktorí sme sa tu dnes zišli, sa buď pripravujeme na službu alebo v nej už aktívne stojíme. Apoštol Pavol nerobí medzi nami rozdiely. Všetci sú „spolupracovníci.“

Začínajúci kazateľ pri prvom kázaní aj unavený farár po tridsiatich rokoch v zbore. Profesor systematickej teológie aj študent, ktorý si ešte nie je istý, v čo alebo čomu vlastne verí. Pavol rozhodne nerelativizuje rozdiely, ktoré ako ľudia vnímame. Na iných miestach jasne hovorí o rôznych daroch, rôznych službách. Na tomto mieste zdôrazňuje to, čo nás všetkých spája –

**pred Božou milosťou
stojíme všetci rovnako.
Nikto z nás si ju
nezaslúžil. Nikto z nás ju
nevyrobil.**

Neprijímajte Božiu milosť nadarmo. Neprijímajte Božiu milosť „do prázdna“, „na nič.“ Milosť môžeme prijať tak, že nás zásadne, bytostne zmení. Ale môžeme ju prijať aj tak, že ňou len preplávame – bez toho, aby zanechala stopu. Apoštol Pavol hovorí o nebezpečenstve, ktoré poznáme lepšie ako ktokoľvek iný – nebezpečenstve profesionalizácie viery. Teológia sa dá študovať ako každý iný odbor. Liturgia sa dá vyučovať bez toho, aby sme sa modlili. Homiletika sa dá cvičiť bez toho, aby slovo Božie zasiahlo najprv nás samých. Milosť sa dá citovať,

definovať, klasifikovať – začleniť do teoretických kategórií.

Teraz je teda čas, aby sme si položili otázku: Čo so mnou milosť urobila? Kde je viditeľná, hmatateľná v mojom živote, v mojej práci, v mojom vzťahu s Bohom a s ľuďmi? Nie ako teologická téma, ale ako reálna skutočnosť.

II. Služobníci — v paradoxe

Tak, milí služobníci – spolupracovníci – ste pripravení na reálnu apoštolskú službu? Pavol nám v tomto liste ponúka opis pracovnej náplne spolupracovníka Božieho. Začína veľmi pozitívne – nikomu ničím nespôsobujem pohoršenie, aby táto služba nebola zhanobená. Kto by chcel pracovať na pozícii, v ktorej ľuďom spôsobuje zvýšený krvný tlak až diskomfort? Ale za optimistickým začiatkom to už také veselé nie je.

V antickej rétorike je tento žáner nazývaný aj *peristasis katalog*, katalóg ťažkostí. Filozofi, najmä stoici, ho používali na demonštráciu vnútornej slobody napriek vonkajším okolnostiam. Pavol ho, svojím spôsobom, preberá – ale nie doslovne –

transformuje ho. Nie preto, aby ukázal svoju nezávislosť od vonkajších okolností.

Robí to preto, aby ukázal, kde sa reálne, skutočne Boh zjavuje. Práve v týchto miestach — v ranách, v slabosti, v poníženosti — je viditeľná Božia moc. Nie napriek nim, ale cez ne.

Nie, toto nie je glorifikáciu utrpenia. Ani falošná inšpirácia k hrdinstvu. Je to preto, lebo aj korintskí kresťania, aj my potrebujeme vedieť: takto vyzerá skutočná služba. Nie triumf, ani úspech merateľný počtom, vplyvom alebo uznaním. Ale vernosť — uprostred napätia medzi tým, čo ponúka a vidí svet, a tým, v spočíva skutočná Božia moc a milosť.

Pavol predstavuje katalóg ťažkostí v troch vlnách. Prvá vlna — verše 4–5 — sú vonkajšie ťažkosti, ktoré sa dejú Pavlovi. Druhá vlna — verš 6 — sú vnútorné cnosti, kvality, ktoré si Pavol zachováva napriek ťažkostiam: čistota, poznanie, zhovievavosť, dobrota, Duch Svätý, nepokrytecká láska. A tretia vlna — verš 7 — je takmer bojovnícky obraz: zbrane spravodlivosti v pravej i ľavej ruke. V antike pravá ruka drží

útočnú zbraň, ľavá štít. Pavol hovorí: sme vyzbrojení na všetky strany. Nie preto, aby sme silou a agresiou útočili, ale aby sme sa dokázali efektívne brániť.

A potom nasledujú antitézy. *Akoby zvodcovia — a predsa pravdiví. Ako neznámi — a predsa dobre známi. Ako umierajúci — a hľa, žijeme. Ako trestaní — a predsa nie sme vydaní smrti. Ako neustále zarmucovaní — no predsa sa radujeme. Ako chudobní — a predsa mnohých obohacujeme. Ako tí, čo nič nemajú — a predsa majú všetko.*

Každá antitéza má rovnakú gramatickú štruktúru: „akoby... a predsa.“ Nie „buď — alebo.“ Nie jedno namiesto druhého. Ale oboje naraz.

Pavol nám nehovorí, že utrpenie zmizne, keď budeme verne slúžiť. Hovorí nám, že v utrpení je prítomná iná realita — realita Božia — ktorá mení jeho zmysel, nie jeho obsah.

A tu je ten najväčší rozdiel medzi Pavlom a stoikmi. Pavol sa nestotožňuje so stoickou resignáciou. Namiesto toho ponúka veľkonočnú logiku — logika kríža a vzkriesenia, ktorá je

organicky votkaná do každodenného života, do každodennej služby. To, čo svet číta ako porážku, Boží Duch číta ako Božie víťazstvo.

Myslím, že práve toto potrebujeme počuť my, ľudia cirkvi, v čase, keď sa cirkvi Európe nachádzajú na okraji spoločenskej relevancia. Keď si kladieme otázky o vplyve, o budúcnosti, o tom, či má vôbec zmysel dať sa ordinovať do práce, ktorá bude čoraz menšia a menej viditeľná. Pavlova odpoveď je svedectvo: aj takto môže Boh pracovať. Aj cez slabosť. Aj cez marginalizáciu. Aj cez to, čo vyzerá ako koniec. Vernosť Bohu sa totiž nemeria štatistikami. Meria sa zotrvávaním v Božej milosti, vytrvalosťou v nepokryteckej láske.

III. Teraz — tu — pri tomto stole

A teraz poďme opäť k počiatočnému *hľa, teraz*.

Aj my patríme k tým, ktorí deväťdesiatšesť-krát denne siahajú po telefóne — lebo veľaokrát jednoducho nevieme byť tam, kde sme. A my máme svoju vlastnú verziu neprítomnosti: myslou sme v budúcnosti, v pochybnostiach, v otázkach relevancia.

Pavlove dve slová „*hľa teraz*“ sú odpoveďou na tieto podoby úniku. *Hľa, teraz*. Nie ako príkaz k výkonu. Ale ako pozvanie k aktívnej prítomnosti. Pozri. Otvor oči. Neunikaj do minulosti ani do budúcnosti.

Kairos nie je niekde pred nami, za horizontom dokončených štúdií, nájdeného zboru, ustálenej práce.

Kairos je vždy tu — pretože Kristus je tu. A kde je Kristus, tam je čas spásy, tam je príhodný čas. To, čo sa stalo na kríži a pri vzkriesení – raz a navždy, to je tu a teraz pre teba — tu, v spoločenstve viery – v Cirkvi, pri Slove a vo sviatostiach.

Dnes sa schádzame pri Pánovom stole. Večera Pánova je vo svojej podstate sviatosť prítomnosti. Nie je to iba spomienka na dávnu udalosť — hoci pamiatka je v nej prítomná. Nie je len príslubom do budúcnosti — hoci eschatologická dimenzia k nej patrí. V prvom rade je skutočnou prítomnosťou Krista — *realis praesentia* — pre nás, dnes, tu. Chlieb, ktorý lámeme, je spoločenstvo tela Kristovho. Kalich, ktorý požehnávame, je spoločenstvo krvi Kristovej.

Pri tomto stole sa deje to, o čo nás Pavol prosí v dnešnom texte: milosť sa neprijíma nadarmo. Prijíma sa konkrétne — rukami, ústami, telom. Nie ako abstraktná pravda, nie ako teologická kategória. Ako chlieb. Ako víno. Ako dar, ktorý premení, zanechá stopu — ak ho prijímem

prítomní. Ak sme tu, nie niekde inde v hlave.

Aj pri tomto stole stojíme spoločne – ako tí, ktorí potrebujú Božiu milosť, ako Boží spolupracovníci. Všetci s rovnako prázdnyimi rukami.

Príjímajme dnes telo a krv Pánovu s vedomím toho, kým sme. Sme Bohom milovaní a povolaní – aj napriek nedostatkom, úzkostiam, otázkam. Žijúci v určitom napätí - ako chudobní — a predsa mnohých obohacujúci. Ako tí, čo nič nemajú — a predsa majú všetko.

Hľa, teraz je príhodný čas. Hľa, teraz je deň spásy.

Amen.

doc. PaedDr. Katarína Valčová, PhD.

docentka

katedra praktickej teológie

Evanjelická bohoslovecká fakulta

Univerzita Komenského v Bratislave

EVANJELICKÁ
BOHOSLOVECKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

